LA GESTIÓ LOCAL DAVANT EL REPTE DE LA IMMIGRACIÓ. EL CAS DE SANT BOI DE LLOBREGAT

ROSA MUR PETIT

ACE: Architecture, City and Environment = Arquitectura, Ciudad y
Entorno [en línea]. 2008, Año III, núm. 8, Octubre. P. 163-198

ISSN: [1886-4805](http://www.issn.org/1886-4805)

Website access: http://www-cpsv.upc.es/ace/Articles_n8/articles_pdf/ACE_8_SE_28.pdf

Access UPCommons: <http://hdl.handle.net/2099/6590>

ACE

Architecture, City, and Environment
Arquitectura, Ciudad y Entorno

C

LA GESTIÓ LOCAL DAVANT EL REPTE DE LA IMMIGRACIÓ. EL CAS DE SANT BOI DE LLOBREGAT¹

MUR PETIT, Rosa ²

Remissió article: 29-9-2008

Remissió definitiva: 18-10-2008

Paraules Clau: estranger, diversitat, gestió local, transversalitat, immigració, nova ciutadania.

Resum

El present article analitza com l'arribada recent i important de població estrangera a la ciutat de Sant Boi de Llobregat està transformant no només la seva estructura sociodemogràfica sinó també altres característiques vitals dels seus vilatans, coses que fan que creixin i es diversifiquin les necessitats a atendre i per tant que calgui reflexionar sobre la necessitat de modificar les bases del propi sistema de benestar i la manera de gestionar local.

En front d'això, es presenta com a Sant Boi s'està procedint a redefinir les bases d'actuació de l'administració, per tal que la gestió s'adapti millor a als canvis presents en les actuals societats i també perquè torni a posar l'individu en el centre del seu interès i actuació. Sobretot s'hi detallen els canvis ocorreguts en l'àmbit de Nova Ciutadania de l'Àrea d'Acció Ciutadania, i es posen de manifest els principals encerts i desajustos que en aquesta evolució recent, i en funció del diagnòstic dels canvis en els residents que s'han detallat, es poden detectar, alhora que s'apunten alguns dels principals reptes que queden per atendre al futur immediat.

La informació sobre volum i característiques de la població resident parteix de fonts estadístiques secundàries –que han treballat sobretot a partir del Padró municipal d'habitants-, mentre la relativa a l'evolució de la política local i l'específica en l'àmbit de Nova Ciutadania parteix de fonts primàries i documents tècnics de la pròpia administració local, de la que l'autora d'aquest escrit és responsable tècnica.

¹ Tot i que l'autora és Responsable Tècnica del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat en el moment de realitzar el present escrit, vol deixar constància que l'encàrrec i per tant les opinions i comentaris que s'hi expressen són a títol personal i, per tant, que es fa personalment responsable de les possibles errades que s'hi puguin detectar.

² **Rosa Mur:** Investigadora i assessora social de la Generalitat de Catalunya. Responsable tècnica del Programa Municipal i Transversal de Nova Ciutadania de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat fins el 30 de setembre de 2008. Sociòloga, Universitat de Barcelona, Gran Via de les Corts Catalanes, 585, 08007 Barcelona, España. Email de contacto: rmur2006@hotmail.com

1. Introducció

Les persones tenim diferents necessitats a cobrir, que varien segons quin sigui el nostre trajecte vital i també segons el moment del mateix en el que ens trobem en cada moment però, també, segons les nostres creences i valors, en gran mesura determinats en funció del lloc i la manera com se'ns ha educat, i del lloc i la comunitat on vivim.

En aquest sentit, aquest capítol pretén instar a la reflexió, a partir de les característiques en transformació dels residents a Sant Boi de Llobregat –una ciutat de poc més de vuitanta mil habitants de la província de Barcelona-, sobre com l'arribada recent i considerablement notòria de població estrangera a les ciutats catalanes està transformant no només l'estructura sociodemogràfica de les mateixes sinó també, altres característiques vitals dels seus vilatans, i amb elles, les necessitats que requereixen que s'atenguin des de les administracions locals.

I, també, a partir de l'experiència del procés de transformació en gestió local a Sant Boi de Llobregat, sobre com els governs locals estan procedint a valorar i en alguns casos fins i tot redefinir les bases del seu model de gestió per adaptar-lo a la modernitat líquida que caracteritza les actuals societats. Exposant, en concret, com en aquesta ciutat s'ha decidit afrontar el repte de la gestió de la diversitat, complementant recursos i serveis existents prèviament amb altres de nous pensats per col·laborar a afavorir el procés d'inserció i assentament de la població nova que arriba i instal·la la seva residència a la ciutat, amb la voluntat de caminar cap a una societat cada dia més diversa però que alhora es manté societat cohesionada i té signes propis d'identitat.

Aquesta reflexió no és trivial, ja que la transformació recent de la realitat ha portat a un creixement del volum de necessitats i també de la seva diversitat³, la qual cosa suposa que, si no augmenten els recursos de que disposa la comunitat, calgui pensar si cal modificar les bases del propi sistema de benestar. Sobretot en relació a: Què es vol garantir⁴? Per a qui⁵? Com⁶? I, finalment, com allò pactat podrà efectivament garantir-se i anar-se adequant a les noves realitats de la comunitat a mesura que el temps vagi passant?

El capítol s'estructura, a banda d'aquesta introducció, en altres cinc apartats. El segon apartat explica els canvis en el volum i les característiques sociodemogràfiques dels residents a Sant Boi; el tercer i el quart es destinen, respectivament, a l'anàlisi de la diversitat de perfils de la població estrangera que viu a la vila i la seva distribució i impacte arreu del territori. El cinquè apartat exposa la manera com en aquest municipi s'està transformant la gestió local i sobretot la que fa referència a la recepció i acollida de persones estrangeres, per tal d'adaptar-la a la nova realitat. El sisè, és un apartat que recull les principals conclusions del que s'ha anat exposant i planteja una valoració de la autora sobre l'adequació entre la política definida i executada a Sant Boi els darrers anys i la transformació social viscuda en aquesta ciutat, així com, algunes pinzellades sobre el futur i els principals reptes a assolir amb el Programa

³ Més necessitats perquè hi ha un major volum de residents en situació de risc d'exclusió o vulnerabilitat; més diverses atesa la creixent heterogeneïtat dels residents a cada comunitat.

⁴ Una comunitat pot decidir que no es garanteixi res i que els seus membres quedin a la seva pròpia sort i esforç i obtinguin segons ells i les seves capacitats, o bé que tinguin determinats mecanismes de protecció davant el risc de la pobresa i l'exclusió que els permetin tenir garantits determinats recursos o serveis independentment de les seves fortunes o capacitats.

⁵ Cada comunitat pot decidir lliurement si vol garantir determinades provisions i titularitats a tots els seus membres o solament a un quants, en funció d'establir diferents criteris de selecció dels potencials beneficiaris i de sistemes de repartiment també diferents.

⁶ Suposant que una comunitat decideixi establir determinats mecanismes de protecció, haurà d'establir amb quins mecanismes es fa la selecció dels que compleixen els requeriments per gaudir de l'estat de benestar que s'hagi definit i com es procedirà a repartir entre ells les provisions i titularitats acordades de què es podrà garantir que n'hi hagi prou per oferir-les als que les requereixen de la comunitat.

Municipal Transversal de Nova Ciutadania i el seu Pla d'Acció 2007-2011 per als propers anys. Tanca el capítol un breu apartat que recull un seguit de suggeriments bibliogràfics sobre el tema i que han estat claus a l'hora de preparar el present treball.

2. La població de Sant Boi de Llobregat

Sant Boi de Llobregat, com moltes de les ciutats del nostre país està sofrint un seguit de canvis demogràfics en bona mesura conseqüència de l'arribada de persones provinents de l'estranger que instal·len la seva residència a la ciutat. En aquest cas, això ha comportat canvis en el perfil de persones que resideixen a la ciutat, el que repercuteix també en unes necessitats diferents i, per tant, en la necessitat de repensar els recursos i serveis que es posen a l'abast dels i les residents.

Aquest apartat recull tant l'evolució conjunta recent de la població del municipi, com d'algunes de les que s'han considerat característiques definitòries clau en el procés de transformació recent de la mateixa (origen, edat, sexe, tipus de llar i antiguitat).

2.1 El volum de persones empadronades

El primer a tenir present és que el volum de residents no ha sofert recentment massa canvis, encara que la relativa estabilitat de la població resident no amaga una lleugera tendència al creixement. Resultat d'aquest procés, les xifres oficials del padró d'habitants de 2007, que recull el Gràfic 1, atorguen a Sant Boi de Llobregat una població total de 81.127 habitants.

Gràfic1: **Evolució de la població total a Sant Boi de Llobregat, 1996-2007**

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del *Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat* pàgines 12 i 18, elaborat a partir de xifres oficials de població dels padrons municipals d'habitants

2.2 L'origen dels residents

L'estudi de l'evolució de la població de la vila segons origen mostra que hi ha un canvi en l'explicació del creixement. Poblacional. Així, com mostra el Gràfic 2, mentre el nombre de residents d'origen estranger ha anat augmentant recentment any rere any, el nombre de

residents d'origen espanyol ha seguit una tendència decreixent en termes absoluts des de l'any 2000.

Gràfic 2: Evolució de la població total a Sant Boi de Llobregat segons origen, 1996-2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del *Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat* pàgines 12 i 18, a partir de xifres oficials de població dels padrons municipals d'habitants

És lògic, per tant, que hagi anat creixent el percentatge de la població total que té origen estranger. El Gràfic 3 mostra com aquest pes ha passat de suposar un 1% l'any 1996 i prop del 2% a principis dels 2000, a més del 3% l'any 2002, més del 4% el 2003, més del 5% el 2004, més del 6% el 2005, més del 7% el 2006 i a més del 8% l'any 2007⁷.

Tant important com l'augment del volum i el pes de persones que provenen de l'estranger, és també el fet que aquestes persones tinguin uns orígens i característiques cada vegada més diversos –ja que això afectarà a les seves necessitats– i també, que aquest increment estigui molt concentrat en el temps i sigui molt recent –el que determina que sovint hi hagi encara poca informació sobre els canvis que s'estan donant i també hi hagi hagut poc temps de reacció per adaptar al nou perfil de residents la política social–.

Les dades aportades fins ara han mostrat la concentració en temps recents d'aquesta tendència a Sant Boi. Pel que fa a la diversitat d'orígens, les dades del Diagnòstic⁸ indiquen que a 1 de gener de 2006 residien a la vila persones de 97 nacionalitats diferents. D'aquestes, 31 corresponen a nacionalitats europees, 24 a nacionalitats africanes, 21 a nacionalitats americanes, 18 a nacionalitats asiàtiques. N'hi ha també 2 d'oceàniques i, finalment, l'espanyola.

⁷ És important situar en l'entorn geogràfic proper aquestes dades. En aquest sentit, i seguint les dades de l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgines 17, 19 i 20, es pot indicar que l'any 2006 els percentatges de població estrangera a la Regió Metropolitana, a la resta de la província de Barcelona i al conjunt de Catalunya superaven ja el 12% (12,4%, 12,2% i 12,8%, respectivament). Que arribaven al 15,3% a la ciutat de Barcelona, i que eren properes al 12% a la primera corona i al 10,3% a la segona corona metropolitanes.

D'altra banda, a la comarca del Baix Llobregat on s'ubica Sant Boi, aquesta ciutat queda quant a pes de la població estrangera força enrere de municipis com Castelldefels (20,6%), Cornellà (12,9%), Martorell (15,9%), Corbera de Llobregat (11,7%) o Esplugues de Llobregat (11,5%).

⁸ Aquestes dades consten al CD que difós sobre el Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania de Sant Boi de Llobregat, que conté tant el Diagnòstic previ –dades sociodemogràfiques, marc jurídic-legal, estat dels recursos i serveis– com el mateix Pla d'Acció, consensuat amb partits polítics i teixit associatiu i veïnal, i aprovat pel Ple de l'Ajuntament el Febrer de 2007.

Tant en relació al Diagnòstic, com al conjunt del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania, s'ofereix més informació a l'apartat cinquè d'aquest capítol.

Gràfic 3: Evolució del percentatge de població estrangera a Sant Boi, 1996-2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgines 12 i 18, elaborat a partir de xifres oficials de població dels padrons municipals d'habitants.

Dades d'un any després, confirmen aquesta presència de població forana molt diversa així com la diferent importància relativa d'uns i altres orígens. En concret, i com mostra la Taula 1, cal remarcar el pes que tenen a Sant Boi les persones estrangeres provinents d'Amèrica –sobretot d'Amèrica del Sud- i d'Àfrica –sobretot de països d'Àfrica del Nord i del Magrib-. Entre els restants col·lectius de persones estrangeres cal destacar el pes creixent de les persones provinents de la UE dels 15 i l'Europa central i oriental, si bé aquestes continuen suposant, respectivament, només prop del 0,5% del total de població resident a la vila.

Taula 1: Orígens de les persones residents a Sant Boi de Llobregat, 2007

Àrees geogràfiques	Persones	% del total
Espanya	74.460	91,78
Europa	971	1,20
UE15	492	0,61
Europa central i oriental	363	0,45
Resta d'Europa	114	0,14
Resta d'Europa	2	0,00
Àsia	412	0,51
Orient Mitjà	15	0,02
Àsia central	384	0,47
Sud-est asiàtic	12	0,01
Japó	1	0,00
Àfrica	2.405	2,96
Àfrica del Nord i Magrib	2.275	2,80
Àfrica subsahariana	71	0,09
Àfrica central i meridional	59	0,07
Amèrica	2.874	3,54
Amèrica del Nord	21	0,03
Amèrica Central	244	0,30
Amèrica del Sud	2.609	3,22
Oceania	5	0,01
Total	6.667	100,00

Font: Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 13, elaborat a partir de xifres oficials de població dels padrons municipals.

Filant una mica més prim, la Taula 2 recull les deu nacionalitats estrangeres amb major presència al municipi i destaca, especialment, el pes de les persones provinents de Marroc i també, encara que menys, de les que venen d'Equador i Colòmbia.

És important al considerar la creixent diversitat d'orígens de la població santboiana, tenir en compte que el fet de provenir d'un o altre país sol anar associat a una diferent manera d'entendre i viure la vida, i també, per tant, de percebre i transmetre les necessitats⁹. I també, el fet que tenir una o altra procedència sol ser determinant per entendre i explicar les característiques de les persones que migren i fins i tot el procés i l'estratègia migratòria seguida i els motius que l'han impulsada. I, així, incideixen en l'impacte sobre l'estructura i les característiques dels residents a cada localitat.

Taula 2: Nacionalitats principals dels estrangers residents a Sant Boi, 2007¹⁰

Nacionalitats	Persones	Pes Estrangers	Pes Població
Marroc	2217	33,25	2,73
Equador	681	10,21	0,84
Colòmbia	436	6,54	0,54
Xina	324	4,86	0,40
Perú	296	4,44	0,36
Xile	254	3,81	0,31
Romania	244	3,66	0,30
Uruguai	236	3,54	0,29
Argentina	220	3,30	0,27
Itàlia	209	3,13	0,26

Font: Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 30, calculat a partir de les xifres del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat

2.3 Sexe i edat

La comparació de l'estructura d'edat i sexe de la població resident d'origen espanyol i de la població resident d'origen estranger –Gràfic 4- mostra clarament que la població forana està molt més concentrada en les franges d'edat productiva i reproductiva –sobretot entre els 20 i els 39 anys d'edat- que l'espanyola i que, al revés que aquesta, té en el seu conjunt major presència d'homes que de dones. D'altra banda, també destaca que la població provinent de l'estranger té una major presència relativa d'infants, adolescents i joves de menys de 20 anys i, per contra, menys persones de més de 49 anys d'edat i, sobretot, una notable absència de majors de 60 anys.

⁹ En relació als diferents processos migratoris i a les condicions de vida i necessitats de la població d'origen no comunitari a Catalunya i les diferències entre uns i altres i, sobretot, amb la població autòctona, en temes tant importants com ara l'habitatge, les formes de convivència, el mercat de treball, l'organització econòmica i les despeses a les llars, l'ensenyament, la sanitat, els serveis socials, la llengua, els trets i sentiments identitaris i de pertinença o l'àmbit relacional, pot ser d'utilitat el llibre "Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya" que es cita a la bibliografia.

¹⁰ Les dades sobre el lloc de naixement de la població que viu a Sant Boi l'any 2007 indiquen que a banda dels que provenen de l'estranger, prop del 17% dels residents ha nascut a la vila, el 42% a la resta de la província de Barcelona, l'1% a la resta de Catalunya, i al voltant del 30% ha nascut a la resta de l'estat espanyol. Així consta a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat novembre 2007, pàgina 34.

Tot i que la incidència d'aquests canvis és encara reduïda atès el pes encara petit (si bé creixent com s'ha vist fins aquí) que tenen sobre el conjunt de residents a la ciutat, és igualment cert que poden contribuir al rejueniment d'una població relativament envellida i amb una natalitat que no garantia la reposició generacional¹¹, i a un major equilibri en la presència d'homes i dones en els diferents trams d'edat i, especialment important, en els corresponents a les edats de constitució de nous nuclis familiars i de procreació. Tanmateix, també és important esmentar que, com es veurà més endavant, la població nouvinguda procedent de l'estranger té un perfil força diferent en funció del país concret d'on provenen.

Gràfic 4: Comparativa de l'estructura d'edat i sexe de la població de nacionalitat estrangera i espanyola a Sant Boi de Llobregat, 2007

Font: Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat novembre 2007 pàgina 28, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants.

2.4 Tipus de llar

Entre les llars de població espanyola hi ha un ampli predomini d'aquelles en que resideixen entre dos i quatre membres (80,9% del total), al voltant del 7,4% són llars unipersonals, i únicament un 11,7% tenen cinc o més membres. En canvi, les llars de població estrangera solen ser llars amb més membres. Només hi ha entre elles un 4% de llars unipersonals, un 41% de llars amb un total de dos a quatre membres i per contra n'hi ha un 55% amb cinc o més residents. També destaca el fet que entre les llars de població forana les més nombroses són les que tenen vuit o més membres i les que en tenen quatre, mentre que entre la població espanyola són les llars de quatre, tres i dos, respectivament, les que tenen major presència. Conseqüentment, la mitjana de membres a les llars és considerablement menor en el cas de població espanyola que en el de població estrangera (3,4 vers 5,3 membres per llar)¹².

¹¹ La tasa de reposició generacional, estimada en 2,1 fills per dona, és el que li cal a una societat per tal de mantenir el nombre d'efectius que la componen.

¹² Així consta a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 55.

Aquestes dades són importants per entendre –si més no en part¹³– el tipus de necessitats diferencials que unes i altres llars presentaran en relació a l'habitatge, tant quan ubicació com quant a característiques (grandària, nombre i tipus d'estances, etc.) i, també, en relació a altres serveis bàsics.

Gràfic 6: Distribució segons orígens del tipus de llar de la població de Sant Boi, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de la taula de l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat novembre 2007 pàgina 55, elaborat pa partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat.

2.5 Antiguitat

El temps que fa que la població resideix a un municipi ajuda a comprendre quines són les seves principals necessitats i demandes, ja que aquestes van força associades tant al punt de partida i les expectatives inicialment configurades, com als diferents moments que té el procés d'assentament al territori.

Dins d'aquests procés d'assentament cal diferenciar sobretot les llars que acaben d'arribar a un municipi d'aquelles que ja hi porten més temps. Les nouvingudes, solen tenir demandes principalment relatives a conèixer els recursos i serveis al seu abast en aquest nou entorn on han d'interactuar i a com accedir-hi/emprar-los (habitatge, ensenyament, sanitat, etc.). També són les que en major mesura solen presentar dificultats de comprensió d'aquest nou entorn on s'han d'ubicar i de les principals llengües de comunicació amb la resta de la comunitat, sobretot del català¹⁴.

¹³ Lògicament, també influiran en la definició d'aquestes altres variables com ara les condicions socioeconòmiques de cada llar, la xarxa de suport relacional de què disposi, el coneixement previ del nou entorn o el tipus d'ajudes existents a cada context local.

¹⁴ És important tenir en compte, però, que les majors o menors dificultats que cada llar presentarà dependran en gran mesura del lloc d'on vingui i de la major o menor similitud entre aquest i l'entorn d'arribada. A més diferències entre el lloc d'origen i el de destí, més necessitat de suport per aconseguir una correcta comprensió d'aquest nou entorn i amb ella una major i més ràpida capacitat de funcionament autònom i correcte en el mateix. Sobre aquestes qüestions, especialment sobre els canvis al llarg del temps soferts en les condicions de vida de les llars de persones estrangeres a Catalunya pot consultar-se el llibre "Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya" que es cita a la bibliografia.

En la mesura en què les llars fa més temps que resideixen al municipi, les seves demandes van assemblant-se cada vegada més a les del conjunt de residents, i tendeixen a encaminar-se més a la demanda de millores que no pas a l'accés (millorar les condicions de l'habitatge on viuen, millorar situació laboral, millorar la formació, aconseguir la unitat de convivència desitjada amb el reagrupament familiar o altres fórmules similars, etc.).

Les dades sobre l'any d'arribada al municipi de la població estrangera -calculat a partir de la data d'inscripció al Padró d'habitants per a la població no nascuda al municipi- mostren -com recull el Gràfic 8- que més d'una de cada quatre s'ha instal·lat a Sant Boi durant el darrer any (27,4%). I més de tres de cada cinc hi porten un màxim de 3 anys (65,3%).

De les restants, prop del 2 de cada deu (19,7%) estan a Sant Boi des de fa entre 4 i 5 anys. Tan sols al voltant del 14% porten entre sis i deu anys al municipi i menys del 2% s'hi instal·laren fa més de deu anys.

Gràfic 7: Any d'arribada al municipi de la població estrangera resident a Sant Boi

Font: Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobrega, pàgina 44, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat.

D'això es pot concloure que la població estrangera resident a Sant Boi és una població que fa poc temps que hi resideix i, per tant, que necessitarà especialment suport en les fases de recepció i acollida del seu procés d'assentament a la ciutat, sobretot, per tal que coneguin bé el municipi, els recursos i serveis i potencialitats que els ofereix, i les llengües de comunicació social bàsica –quan no les coneguin amb anterioritat al seu procés migratori¹⁵.

3. Diversitat de perfils de la població estrangera que viu a Sant Boi

Fins aquí s'ha mostrat com la població estrangera que arriba i s'instal·la a Sant Boi té unes característiques que la diferencien a grans trets del conjunt de persones que hi residien amb

¹⁵ Tot i la utilitat del Padró per valorar l'antiguitat de la població nouvinguda, aquesta font presenta algunes limitacions a tenir presents. En aquest cas és important tenir en compte que s'han fet els càlculs a partir de les xifres d'altres al Padró i, per tant, el fet que les persones estrangeres que arriben a un municipi, sovint no s'empadronen fins al cap d'un temps fa que les xifres de temps d'antiguitat siguin xifres estimades de permanència mínima. En relació a avantatges i inconvenients de diferents fonts estadístiques per a analitzar el volum i característiques de la població nouvinguda a Catalunya pot consultar-se a "La immigració a Catalunya avui. Anuari 2002", el capítol de Mònica Nadal "La població estrangera a Catalunya" (pp.169-238), i sobre les del Padró en concret, l'"Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat", pàgines 4 a 8.

anterioritat, i que això té un impacte ja que fa que a poc a poc puguin anar canviant alguns trets definitoris generals (s'equilibra la piràmide d'edats per gèneres i es desequilibra per edats – fent-se més ampla en la seva base i sobretot cintura, ja que hi ha més infants i sobretot gent jove en edat de treballar-,etc.). En aquest punt es veurà, però, que la població estrangera que resideix a Sant Boi no té un perfil únic (edat, sexe, nivell estudis, nivell de coneixement de llengües, relació amb el mercat de treball, situació administrativa, etc.).

La variable bàsica que s'ha considerat en aquest cas és la de l'origen¹⁶ i la diversitat segons orígens es palesa a través de l'anàlisi de tres variables que s'han considerat bàsiques a l'hora de determinar diferents necessitats i prioritats i, per tant, diferents demandes al conjunt de la societat¹⁷. Aquestes variables són: el sexe, l'edat i l'antiguitat.

3.1 Sexe

L'estructura de la població del municipi mostra un lleuger predomini de les dones sobre els homes (50,3% vs. 49,7%), predomini que és un xic més ampli quan es consideren solament els residents d'origen espanyol (50,7 vs. 49,3%). En canvi, entre les persones d'origen estranger hi ha majoria d'homes (54,2% vs. 45,8%).

El detall de la distribució per sexes dels residents a Sant Boi de cada nacionalitat mostra – Gràfic 8- que aquest predomini no es dona d'igual manera en tots els col·lectius d'estrangers. En concret, hi ha col·lectius força masculinitzats, com seria el de persones provinents del Marroc – en el qual 6 de cada 10 residents són homes-, però també n'hi ha d'altres on hi ha majoria de dones –com és el cas de les persones originàries d'Itàlia, Romania i Xile-. Xina és l'any 2007 el col·lectiu amb major equilibri entre el pes de cada sexe.

Gràfic 8: Sexe de la població estrangera de Sant Boi, 2007. Principals nacionalitats

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades i el gràfic que consten a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgines 30 i 31, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat.

¹⁶ Per aprofundir en qüestions com ara les raons per migrar, l'elecció del destí, el trajecte fins arribar a Catalunya, l'adaptació personal i familiar a la migració o les estratègies migratòries adoptades i les formes de convivència i vida familiar, es poden consultar aquests capítols a "Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya" que es cita a la bibliografia.

¹⁷ En definitiva es tracta de veure com les persones estrangeres residents a la vila tenen diferents característiques sociodemogràfiques segons el seu origen. A més a més, cal tenir en compte el fet que estudis com " Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya" també mostren que en funció de l'origen també varien els processos migratoris, les estratègies migratòries i fins i tot els motius que les justifiquen.

3.2 Edat

L'edat mitjana dels col·lectius de residents estrangers amb diferents nacionalitats –Gràfic 9– destaca la joventut especialment remarcable del col·lectiu xinès i també del marroquí i equatorià. Per contra, tenen una mitjana d'edat significativament superior a la del conjunt d'estrangers (29,8 anys) aquells que tenen nacionalitat italiana, peruana, argentina, xilena o uruguaiana.

Gràfic 9: Edat mitjana de la població estrangera de Sant Boi, 2007. Nacionalitats

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades que consten a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 30, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat

En relació a les persones més joves, destaca que és en dos col·lectius amb una menor edat mitjana i també amb llarga tradició migratòria a la ciutat –Marroc i Xina– on es detecta una major presència de persones de menys de 25 anys d'edat (37,9%, en ambdós casos).

Cal remarcar, també, que el col·lectiu xinès és aquell amb major presència de residents de menys d'11 anys d'edat (un de cada cinc residents xinesos estan en aquest grup), i els de residents amb nacionalitat marroquina i romanesa, aquells on hi ha més presència relativa (17%) de nacionals entre els 17 i els 24 anys d'edat.

Gràfic 10: Edat de la població estrangera de Sant Boi, 2007. Principals nacionalitats

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades i el gràfic que consten a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 44, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat

En relació a la gent en edat de treballar (25-64), destaca sobretot el pes que aquests tenen en el cas de persones provinents del Perú i Romania (més de set de cada deu dels residents d'aquests grups pertanyen a aquest grup d'edat).

La consideració dels subgrups de les persones entre 25 i 44 anys i les que tenen entre 45 i 64, permet matissar en quina mesura la població potencialment activa que arriba és més o menys jove. En aquest sentit destaquen els que provenen de Romania, Colòmbia, Equador i Xina, com els col·lectius en què hi ha una majoria de persones residents a Sant Boi que tenen entre 25 i 44 anys d'edat. En canvi, el pes de gent en edat de treballar més madura - d'entre 45 i 64 anys d'edat - és relativament destacable entre els originaris del Perú, l'Argentina, Itàlia, Xile i l'Uruguai¹⁸.

3.3 Any d'arribada a Sant Boi¹⁹

L'anàlisi de l'any d'arribada de la població estrangera a Sant Boi segons nacionalitats permet il·lustrar que hi ha col·lectius que varen començar a venir a viure a la vila abans i alguns que ho han fet força més recentment i, també, que dins de cada grup hi ha una part dels individus que fa temps que va arribar i una altra part que han anat arribant en moments més recents. El que varia entre uns i altres és la proporció que cadascun d'aquests grups suposa sobre el total.

Aquestes diferències s'il·lustren a continuació a partir de dos tipus de dades: any d'arribada segons origen i origen segons l'any d'arribada a Sant Boi.

¹⁸ La diferent especialització i possibilitats dins del mercat laboral d'uns i altres col·lectius, així com els diferents motius i tipus de projectes migratoris d'uns i altres, poden ajudar a entendre –si més no en part– aquesta diferència en les estructures d'edat.

¹⁹ L'any d'arribada es calcula a l'estudi de referència a partir de la data d'inscripció en el padró per a la població no nascuda al municipi.

La distribució de l'any d'arribada segons l'origen -Gràfic 11- permet mostrar aquells col·lectius en què hi ha un pes més important de vingudes recents i aquells en què les arribades a Sant Boi han estat presents des de fa més anys. En aquest sentit, tot i que destaca la presència majoritària en tots els grups dels estrangers que han arribat els darrers tres anys, el pes d'aquest col·lectiu és especialment remarcable entre la gent provinent d'Àsia i d'Europa, on representen, respectivament, més de vuit i pràcticament set de cada deu residents, respectivament. A la banda oposada, el col·lectiu africà, que és aquell en què s'observa un pes més important de residents que fa més de cinc anys que viuen a la ciutat –més de dos de cada cinc- i, per contra, un menor pes dels que fa menys de sis anys que han arribat –al voltant de 3 de cada cinc-²⁰.

Gràfic 11: Any d'arribada a Sant Boi segons orígens

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades que consten a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat novembre 2007 pàgina 47, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat

La distribució de l'origen dels residents segons l'any d'arribada –Gràfic 12- fa evident el canvi de pes relatiu dels col·lectius segons el moment de l'arribada. D'aquesta manera, si bé més de tres de cada quatre dels que porten més de deu anys a la ciutat i més de la meitat dels que hi resideixen des de fa entre 6 i 10 anys, provenen d'Àfrica, aquests ja no són el col·lectiu majoritari entre els que han arribat més tard.

Entre el conjunt de persones estrangeres que resideixen a Sant Boi des de fa menys de sis anys, el predomini és clarament de les que provenen d'Amèrica –que són pràcticament la meitat del total d'arribades-. Tot i que tenen un pes inferior al d'aquests, i al dels que tenen nacionalitats d'Àfrica –que són el segon col·lectiu més present entre els col·lectius de residents de menys de sis anys d'antiguitat-, és important remarcar el pes de persones amb nacionalitats d'Europa i Àsia entre les arribades del darrer i dels tres darrers anys.

²⁰ També en el cas d'Oceania les dades aporten una importància relativa gran de les arribades de fa més de tres anys, però el relativament escàs nombre de casos fa que calgui prendre amb molta cura els ficients percentatges presentats.

Gràfic 12: Origen dels residents segons l'any d'arribada a Sant Boi

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades que consten a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat novembre 2007 pàgina 47, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat

4. Distribució territorial de la població estrangera a la ciutat

Exposades amb anterioritat algunes de les característiques bàsiques de la població santboiana i, també, de la població estrangera que viu en aquesta ciutat; així com, les diferències que hi ha entre col·lectius de persones estrangeres d'origen divers que s'hi han instal·lat i en els seus moments d'arribada, es considera oportú procedir a exposar al lector la ubicació residencial d'aquestes persones foranes a la ciutat. L'objectiu és poder analitzar si diferents perfils d'estrangers que arriben fan un mateix ús de l'espai o bé, es palesen comportaments residencials diferenciats²¹.

Aquesta consideració és important perquè si es pot veure una diferent pauta d'ubicació residencial segons orígens, això ha de tenir-se molt en compte a l'hora de preveure l'impacte sobre la població i les necessitats arreu de la ciutat i, per tant, a l'hora de definir la gestió local – en especial la de la diversitat – en l'àmbit microterritorial.

Aquesta anàlisi es duu a terme a partir d'una primera exposició de les característiques bàsiques dels districtes de Sant Boi de Llobregat, de l'anàlisi de la distribució de la població arreu del territori de la ciutat i el pes dels estrangers a cadascun dels districtes de la ciutat²².

4.1 Característiques bàsiques dels districtes santboians

Sant Boi té –com recullen les dades de la Taula 3– una altitud de 30m sobre el nivell del mar, una superfície total de 21,54 km² i una població de 81.127 persones, amb una densitat global

²¹ Quant a elements que expliquen la ubicació residencial i les característiques de l'habitatge dels estrangers a Catalunya, així com els canvis envers el mateix al llarg del temps, pot consultar-se el capítol corresponent a l'habitatge a "Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya" que es cita a la bibliografia.

²² La variable origen s'ha triat com a variable principal d'aquest apartat atès que, com s'ha mostrat, en funció del col·lectiu d'origen hi ha diferències fonamentals entre uns i altres estrangers residents a la ciutat. Aquestes diferències es donen tant en el sexe, l'edat, o l'antiguitat, com en altres variables com el nivell d'estudis, el coneixement de la cultura catalana, etc. Així ho palesen diferents dels estudis citats.

de 3.766 habitants per km² i s'estructura territorialment en sis districtes amb importants diferències entre ells. Aquests districtes són (veure ubicació al Mapa 1): Ciutat Cooperativa-Molí Nou –districte 1-, Marianao-Can Paulet –districte 2-, Barri Centre –districte 3-, Els Vinyets-Molí Vell –districte 4-, Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles –districte 5-, i Casablanca –districte 6-.

Mapa 1: Ubicació geogràfica dels districtes Sant Boi de Llobregat

Font: Elaboració pròpia a partir de la documentació presentada al Ple de l'Ajuntament conjuntament per l'equip tècnic de la Diputació de Barcelona i del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania el 13/02/07

Les diferències entre uns i altres districtes són clares tant quan a extensió com quan a població i densitat. En concret, els districtes de Marianao-Can Paulet i de Vinyets-Molí Vell destaquen com aquells amb major volum de població i també una major part de la superfície total. A la banda contrària, els districtes de Casablanca i Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles, són els que tenen menys volum de residents.

Quan a la densitat, hi ha només dos districtes amb una densitat menor que la global –Els Vinyets-Molí Vell i Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles), un amb una densitat similar (Casablanca), dos amb una densitat que duplica la del conjunt de la ciutat (Ciutat Cooperativa-Molí Nou i Marianao-Can Paulet) i un en què aquesta la més que quadruplica arribant als 13.345,7 hab./km² (Barri Centre, que correspon a on s'ubica el casc antic de la ciutat).

Taula 3: Característiques bàsiques dels districtes de Sant Boi de Llobregat

	Població	Superfície residencial	Densitat residencial	Superfície urbana	Densitat urbana	Superfície total	Densitat	% de població total a districte
Ciutat Cooperativa- Molí Nou	9.524	0,24	39.683,30	0,68	14.005,9	1,54	6.184,40	11,74

Marianao-								
Can Paulet	31.604	1,52	20.792,10	1,65	19.200.5	4,31	7.332,70	38,96
Barri Centre	14.013	0,62	22.601,60	1,05	13.409.6	1,05	13.345,70	17,27
Els Vinyets-								
Molí Vell	15.696	0,43	36.502,30	1,97	7.951.4	11,47	1.368,40	19,35
Camps								
Blancs-Els								
Canons-Les								
Orioles	4.699	0,66	7.119,70	0,91	5.192.3	1,7	2.764,10	5,79
Casablanca	5.591	0,2	27.955,00	1,47	3.816.4	1,47	3.803,40	6,89
Total	81.127	3,67	22.105,40	7,72	10.515.5	21,54	3.766,30	100,00

^{1*} Superfície residencial: sòl dedicat a ús residencial.

^{2*} Superfície urbana: sòl dedicat a ús residencial, equipaments i ús residencial .

^{3*} Superfície total: tot el sòl, inclòs l'urbà, el forestal, l'agrícola, etc.

Font: Elaboració pròpia a partir de la taula i les dades que consten a l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat elaborat a partir de "Sant Boi en xifres, 2007", pàgina 57.

Atenent a la distribució del conjunt de població a la vila en els diferents districtes, pot indicar-se també que de cada 100 residents, 39 viuen al districte de Marianao-Can Paulet, 19 a Els Vinyets-Molí Vell, 17 al Barri Centre, 12 a Ciutat Cooperativa Molí Nou, 7 a Casablanca i 6 a Camps Blancs.

4.2 La distribució de la població segons origen als districtes santboians

S'ha exposat que un 8,22% de la població resident és d'origen estranger. Ara s'analitza si la distribució d'aquestes 6.667 persones estrangeres és similar o no arreu del territori a la del conjunt de residents.

El gràfic 13 recull tant la distribució d'aquestes persones, com les d'aquelles que tenen nacionalitat espanyola, com la del total, i permet veure que no es distribueixen d'igual manera pel territori. Així, les persones d'origen estranger s'ubiquen en major mesura que les espanyoles en els districtes de Ciutat Cooperativa-Molí Nou, Barri Centre, Camps Blancs i Casablanca i, en canvi, tenen menys tendència a residir a Marianao-Can Paulet i Els Vinyets-Molí Vell.

A partir d'aquestes mateixes dades també pot afirmar-se que de cada 100 persones d'origen estranger residents a la vila, 31 anirien a Marianao-Can Paulet, 20 al Barri Centre, 18 a Els Vinyets-Molí Vell, 16 a Ciutat Cooperativa-Molí Nou, 9 a Casablanca i 6 a Camps Blancs.

Gràfic 13: Percentatge de residents a cada districte segons orígens, 2007

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades absolutes que consten a l' Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 58, elaborat a partir de les dades del Padró municipal d'habitants.

La informació sobre com es distribueixen arreu del territori les persones estrangeres de diferents nacionalitats –Taula 4– corrobora també l'existència de diferències. Per exemple, les persones amb nacionalitat del Marroc, Perú i Argentina viuen sobretot (més de la meitat dels residents d'aquest col·lectiu) als barris de Marianao-Can Paulet i del Barri Centre; les de Colòmbia, Xina, Romania, Uruguai i Itàlia, sobretot a Marianao-Can Paulet i a Els Vinyets-Molí Vell, i les de Xile, sobretot a Els Vinyets-Molí Vell i al Barri Centre. D'altra banda, i com passa amb el conjunt de població tant espanyola com estrangera, els districtes als que en menor mesura s'adrecen les persones d'origen estranger de les principals nacionalitats analitzades són Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles i Casablanca. A banda d'això, s'observa també que els residents provinents del Marroc i de la Xina tenen poca tendència a residir a Ciutat Cooperativa-Molí Nou i els de Perú a Els Vinyets-Molí Vell.

Taula 4: Característiques bàsiques dels districtes de Sant Boi de Llobregat

Districtes/ Principals nacionalitats	Ciutat Cooperativa- Molí Nou	Marianao- Can Paulet	Barri Centre	Els Vinyets- Molí Vell	Camps Blancs-Els Canons- Les Orioles	Casablanca	Total
Marroc	12,00%	31,40%	21,30%	12,90%	10,00%	12,40%	100,00%
Equador	28,60%	32,60%	15,70%	17,20%	2,60%	3,20%	100,00%
Colòmbia	18,80%	27,30%	15,40%	23,60%	2,50%	12,40%	100,00%
Xina	2,50%	34,00%	18,20%	26,90%	2,80%	15,70%	100,00%
Perú	22,30%	31,40%	25,30%	8,10%	9,50%	3,40%	100,00%
Xile	13,00%	18,50%	24,00%	35,00%	3,90%	5,50%	100,00%
Romania	11,90%	33,20%	15,20%	32,40%	3,70%	3,70%	100,00%
Uruguai	20,30%	22,90%	19,90%	26,30%	0,40%	10,20%	100,00%
Argentina	17,30%	38,20%	19,10%	13,60%	4,10%	7,70%	100,00%
Itàlia	12,90%	30,10%	22,50%	24,90%	6,20%	3,30%	100,00%
Estrangers	16,62%	30,81%	19,90%	17,77%	5,98%	8,91%	100,00%
Espanyols	11,30%	39,69%	17,04%	19,49%	5,77%	6,71%	100,00%
Total	11,74%	38,96%	17,27%	19,35%	5,79%	6,89%	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades absolutes que consten a l' Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 61, elaborat a partir del Padró Municipal d'habitants.

4.3 L'impacte de la població d'origen estranger als districtes santboians

S'ha anotat prèviament en aquest mateix article que Sant Boi és encara avui i tot i l'increment recent que ha rebut de població d'origen estranger, un municipi amb poc impacte migratori, ja que les persones d'origen forà són solament el 8,22% del total del seus residents.

També s'ha dit que hi ha certa tendència a una ubicació residencial diferent entre d'estrangers i espanyols, i entre els estrangers de diferents nacionalitats. Aquest apartat analitza si l'impacte al territori de la població d'origen estranger pot ser també diferent.

En aquest sentit, les dades mostren que tot i que de moment no hi ha grans concentracions que puguin alertar o preocupar excessivament la població ni les autoritats locals²³, sí és cert que hi ha diferències en el pes que sobre la població de cada districte tenen els estrangers i, per tant, sobre la incidència que poden tenir a cadascun d'ells.

En concret, i com mostra el Gràfic 14, és destacable que aquests suposen més de l'11% dels residents a Ciutat Cooperativa-Molí Nou i al voltant del 10% a Casablanca i el Barri Centre. Són prop del 8% a Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles i a Els Vinyets-Molí Vell i finalment, tot i que és on n'hi ha més en termes absoluts, són menys del 7% al districte de Marianao-Can Paulet.

Gràfic 14: Percentatge dels estrangers sobre el total de residents de cada districte

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades i la taula de l' Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgina 58, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat.

Analitzant la composició dels residents dels diferents districtes de la ciutat segons nacionalitats s'evidencia –Taula 5– que els únics col·lectius amb un pes que supera l'1% dels residents són el del Marroc (arreu del territori) i el de l'Equador (a Ciutat Cooperativa-Molí Nou).

Els residents amb nacionalitat marroquina són més del 4% dels residents a Casablanca i Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles, més del 3% dels del Barri Centre i prop del 2% dels dels barris de Ciutat Cooperativa-Molí Nou, Marianao-Can Paulet i de Vinyets-Molí Vell.

²³ Com passa amb els elevats índexs de concentració que registren altres ciutats d'arreu del món.

Taula 5: Percentatge dels estrangers sobre el total de residents de cada districte. Principals nacionalitats

Districtes/ Principals nacionalitats	Ciutat Cooperativa- Molí Nou	Marianao- Can Paulet	Barri Centre	Els Vinyets- Molí Vell	Camps Blancs-Els Canons- Les Orioles	Casablanca	Total
Marroc	2,80%	2,20%	3,40%	1,80%	4,70%	4,90%	2,70%
Equador	2,00%	0,70%	0,80%	0,70%	0,40%	0,40%	0,80%
Colòmbia	0,90%	0,40%	0,50%	0,70%	0,20%	1,00%	0,50%
Xina	0,10%	0,30%	0,40%	0,60%	0,20%	0,90%	0,40%
Perú	0,70%	0,30%	0,50%	0,20%	0,60%	0,20%	0,40%
Xile	0,30%	0,10%	0,40%	0,60%	0,20%	0,30%	0,30%
Romania	0,30%	0,30%	0,30%	0,50%	0,20%	0,20%	0,30%
Uruguai	0,50%	0,20%	0,30%	0,40%	0,00%	0,40%	0,30%
Argentina	0,40%	0,30%	0,30%	0,20%	0,20%	0,30%	0,30%
Itàlia	0,30%	0,20%	0,30%	0,30%	0,30%	0,10%	0,30%
Estrangers	11,60%	6,50%	9,50%	7,50%	8,50%	10,60%	8,20%
Epanyols	88,40%	93,50%	90,50%	92,50%	91,50%	89,40%	91,80%
Total	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Informe Dinàmiques de població Ajuntament Sant Boi de Llobregat, pàgines 58 i 61, elaborat a partir del Padró municipal d'habitants de Sant Boi de Llobregat.

5. La gestió local de la diversitat: propòsits i realitats

En aquest apartat s'aproxima al lector a com s'ha treballat a l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat per tal de garantir una gestió eficient i eficaç, que tingui en compte les necessitats de recursos i serveis de tots els seus administrats i, especialment, com s'ha desenvolupat el procés de creació del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania, com eina bàsica per garantir la recepció, l'acollida i l'acomodació a les persones nouvingudes a la ciutat.

5.1 L'arribada a Sant Boi de la transversalitat i l'establiment d'un programa específic per a persones nouvingudes a la ciutat.

A partir del coneixement de la realitat sociodemogràfica de la ciutat, dels recursos i serveis existents i de les necessitats detectades en l'àmbit local –tant de la pròpia administració com del conjunt d'agents polítics, econòmics i socials-, i del marc legal d'aplicació vigent, l'equip polític i tècnic de l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, amb el suport i assessorament tant de la Secretaria d'Immigració de la Generalitat de Catalunya, com de l'Àrea de Diversitat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona i del conjunt de professionals locals que treballen amb i per la població nouvinguda a la vila, va començar a definir i elaborar la seva estratègia de gestió de la diversitat.

Durant el mandat 1999-2003 es va crear la *Regidoria de Col·lectius d'Atenció Especial*, es va dotar d'una estructura política i tècnica específica, i es fa fer l'encàrrec polític de reestructurar l'Àrea d'Acció Social a partir d'un nou model i estil de gestió: la *transversalitat*. L'arribada de la transversalitat va començar, en primer lloc, a partir d'un intens procés de definició i consens en

aspectes terminològics, conceptuals i metodològics. Posteriorment, a poc a poc, a través de la seva aplicació per a la transformació de l'estructura de la pròpia administració. L'objectiu: adaptar una administració molt compartimentada i estructurada en diferents àrees inconnexes, en una administració pensada i orientada a atendre íntegrament, amb eficàcia i eficiència i amb la col·laboració de tots els departaments que calgués, les necessitats dels seus administrats. També es va crear durant aquest mandat la *Comissió de Participació Ciutadana de Nova Ciutadania*, òrgan consultiu del que formen part les diferents entitats que treballen amb o per la població nouvinguda i també alguns professionals, i que té per objectiu donar suport i col·laborar en la definició, execució i avaluació de la gestió local de la diversitat.

En el mandat 2003-2007 es va consolidar a Sant Boi l'arribada de la transversalitat²⁴. Es va crear la *Ponència de Programes Transversals*. Aquesta ponència englobava un total de nou programes, alguns d'edat -infància i adolescència, joventut, gent gran-, d'altres, programes temàtics -persones amb discapacitat, igualtat de les dones, cooperació i solidaritat, nova ciutadania, drogodependències i educació permanent-. D'aquesta manera s'anava consolidant l'estructura tècnica vinculada a la Regidoria de Col·lectius d'Atenció Especial i a poc a poc s'anaren diferenciant diferents regidories i ponències. Aquest període fou el moment en el que es van desenvolupar i aprovar la majoria de Programes Transversals. Entre ells, el *Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania* (aprovat sense cap vol en contra a la Junta de Govern de l'Ajuntament, al febrer de 2007).

Des d'aquell moment, aprovat el Programa, es disposa d'un full de ruta consensuat que ha de guiar la gestió de la diversitat a la vila. El document del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania aprovat conté tant una part descriptiva d'aproximació a la realitat (*Diagnòstic* de la realitat legal, sociodemogràfica i de recursos i serveis i potencialitats del municipi) que cal anar actualitzant a mesura que també canviï la realitat, com una part de propostes orientades a l'acció (*Pla d'Acció 2007-2011*), que s'ha obtingut a partir del diàleg i el consens amb la resta d'agents locals (tècnics municipals i locals, portaveus del grups polítics, entitats de la Comissió de Nova Ciutadania, etc.). El *Pla d'acció 2007-2011* detalla el conjunt d'àmbits en què s'ha consensuat la necessitat d'intervenció i, també, les actuacions que es preveuen dur a terme en cadascun d'ells, els agents que s'han compromès a col·laborar-hi, i els indicadors que permetran mesurar-ne els avenços. És considerat un document bàsic de referència, però "viu", en la mesura en què a partir del diàleg i el consens amb els agents que l'han definit es preveu la necessitat d'anar-lo adaptant a la canviant realitat. De tota manera, el compromís és que sigui a partir d'ell i de les bases teòriques de l'actuació que prèviament s'han definit i consensuat, que s'estructurin els projectes, actuacions, serveis i recursos encaminats a atendre –de manera específica o no- la població nouvinguda²⁵ a la ciutat i que això permeti garantir-ne la idoneïtat.

Tant les bases teòriques de partida, com els objectius genèrics del *Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania* com el propi *Pla d'Acció 2007-2011* s'han definit de manera que sigui possible encabir-hi tant serveis i recursos preexistents –abans de l'elaboració del pla ja existien a la vila diferents actuacions i projectes adreçats a les persones nouvingudes- com altres que es vegin necessaris a mesura que pugui canviar el volum i/o el perfil de persones que s'instal·len a la ciutat en un futur més o menys immediat.

²⁴ Sobre els avantatges d'aquest sistema de gestió i sobre les seves característiques i modes d'aplicació pot consultar-se el llibre "La transversalidad como impulsora de mejoras en la Administración Pública en un contexto de desarrollo de un sistema de servicios locales".

²⁵ D'aquí justament l'elecció del nom del Programa Municipal Transversal de *Nova Ciutadania*.

5.2 Principis bàsics del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania

Hi ha tres principis bàsics que convé destacar del que ha estat el procés de definició del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania de Sant Boi de Llobregat, i que expliquen en bona mesura el seu contingut. Aquests són:

Primer: Una voluntat clara que la definició de les bases de l'acció i la gestió de la diversitat en l'àmbit local havia de basar-se en un ampli coneixement de la realitat, en la participació de tots els agents socials rellevants i en l'establiment d'un ampli consens entre tots ells sobre el que es considerés oportú i adient de dur a terme. Per aquest motiu ha estat fonamental la participació activa dels diferents agents -sota el lideratge tècnic i polític de l'equip municipal de Nova Ciutadania- en l'elaboració.

Segon: Es parteix de la defensa i assumpció del *model de la democràcia intercultural* i, amb ell, es defensen un seguit de valors que es considera imprescindible respectar per damunt de qualsevol altre en la societat a la que es vol pertànyer i, per tant en el model de gestió de la diversitat al que es vol arribar. Aquests valors supremes són: el respecte als drets humans, la defensa dels valors i les pràctiques bàsiques de la Democràcia, el respecte a la llei i a l'estat de dret, el respecte a la diferència cultural, el foment de la interacció i de la construcció del sentit d'identitat i de pertinença a una societat comuna, i la defensa de la cohesió social i de la convivència ciutadana.

Tercer: Es considera que, tot i que el període que les persones que arriben a una ciutat requereixen per incorporar-s'hi i funcionar-hi amb normalitat²⁶ pot variar entre unes i altres, en tots els casos té tres moments clarament diferenciats que, a banda de rebre noms diferents, també suposen estadis diferents de l'adaptació dels nousvinguts/des a la ciutat i, per tant, de les seves principals necessitats, i que la missió de l'administració local és ajudar-los sobretot i de manera específica en el moment de la recepció o arribada i d'acollida o instal·lació a la ciutat. Concretament, en qualsevol procés d'assentament es diferencien tres fases: a) *Fase d'arribada*, b) *Fase d'instal·lació* i c) *Fase de territorialització*.

La *fase d'arribada* comença en el moment en què les persones arriben a determinada localitat, quan encara no saben si finalment hi establiran o no la seva residència. És el moment en què hi ha major desconeixement sobre l'entorn, sobre els recursos i serveis al seu abast, i sovint sobre la llengua i la cultura de la nova comunitat. L'existència o no de xarxa social prèvia en el lloc de destí és fonamental per fer minvar força d'aquestes desavantges inicials. En aquest moment, les principals demandes solen ser d'informació i d'accés a recursos de subsistència bàsica (menjar, roba, sostre). Són fonamentals els *serveis de recepció* al municipi. Com millors siguin, més fàcil serà per aquestes persones accedir a la informació clau que requereixen per decidir si s'instal·len o no a la vila, i què han de fer en cada cas, i per tant, més fàcil és que ho puguin fer correctament i en un breu termini de temps, el que també afavoreix una major eficàcia i eficiència en la gestió local.

La *fase d'instal·lació* comença quan la persona o llar decideix que vol viure efectivament en determinada localitat. Llavors són bàsics els *serveis d'acollida*, que seran els que hauran de vetllar per tal que conegui els recursos i serveis al seu abast, i les normes de convivència i funcionament a la ciutat. També hauran de vetllar perquè puguin gaudir dels recursos i serveis que s'han considerat bàsics en cada comunitat (educació, sanitat, etc.). Els recursos

²⁶ Aquest període és anomenat "procés d'assentament", per exemple, en la extensa bibliografia que s'ha elaborat des de l'Àrea de Diversitat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona per a l'anàlisi de la realitat de la immigració i la seva acollida a les diferents realitats territorials de Catalunya. Tant en aquesta bibliografia com al llibre "Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya" es detalla com evolucionen amb el pas del temps les principals mancances i necessitats de les persones arribades en diferents àmbits bàsics de la seva vida quotidiana: habitatge, sanitat, educació, treball, família, etc.

necessaris dependran del perfil de cada persona o llar. És important que des de l'acollida es garanteixi la informació completa i la derivació als serveis específics que calgui en cada cas. La necessitat de serveis específics en aquesta fase d'acollida dependrà bàsicament del perfil de persones nouvingudes que hi hagi a cada localitat. En moltes ciutats s'ha defensat la utilitat de sessions de benvinguda a la comunitat, manuals d'acollida, informació sobre el catàleg de recursos i serveis i sobre les polítiques locals i en particular sobre les de gestió de la diversitat i de disposar d'una bossa de traductors-intèrprets, que permeten a les persones que arriben conèixer amb detall el que els ofereix el seu nou municipi de residència i poder-hi interactuar sense traves lingüístico-culturals importants des del mateix moment de l'arribada, sobretot si es tracta de persones que provenen d'entorns molt diferents del de nova residència i no coneixen bé català ni castellà.

Es considera que a mesura que les persones resideixen en un territori, la majoria de desavantatges que han sofert com a "nouvingudes" van minvant i, per tant, les seves necessitats es van assemblant cada vegada més a les de la resta de vilatans. Per això, en la darrera fase, la *fase de territorialització*, entren en joc sobretot els *serveis generals i d'atenció i de promoció de la ciutadania* que hi hagi a la ciutat.

5.3 Objectius bàsics del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania²⁷

El Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania defensa cinc objectius genèrics que arrenquen de les principals mancances detectades al municipi en la realització del diagnòstic i que feien referència sobretot al fet que bona part de les persones nouvingudes desconeixien l'existència de determinats recursos i serveis al seu abast, així com la manera d'accedir-hi i emprar-los; i, també, a la necessitat d'un millor coneixement i coordinació entre els diferents agents que en l'àmbit local treballen amb o per a les persones nouvingudes i les seves respectives institucions o entitats.

Els cinc objectius genèrics del Pla són sintèticament els següents:

- Primer:* Garantir l'accés a la informació bàsica sobre el context local a les persones nouvingudes.
- Segon:* Garantir l'accés i ús normalitzat dels serveis i recursos socials bàsics –empadronament, assessorament jurídic, coneixement de l'entorn, aprenentatge de la llengua, assessorament laboral, sistema sanitari, sistema educatiu, etc.- entre les persones nouvingudes a la ciutat.
- Tercer:* Promoure la integració i participació de les persones nouvingudes a la vida social del municipi.
- Quart:* Fomentar la coordinació, coneixement i col·laboració entre els agents que treballen amb i per a persones nouvingudes. Sobretot, entre aquells que fan una primera acollida.
- Cinquè:* Afavorir, implicar i corresponsabilitzar agents municipals, locals i tots els ciutadans i ciutadanes en la gestió de la diversitat i la consolidació d'un model de societat cohesionada i pròspera (sobretot de cara a la recepció i acollida i també a l'acompanyament de les persones nouvingudes).

²⁷ La síntesi dels objectius genèrics del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania s'ha extret bàsicament dels documents exposats a l'equip tècnic de l'Àrea d'Acció Ciutadana i, posteriorment, a la resta de tècnics i polítics de l'Ajuntament, així com dels enriquidors continguts d'aquestes sessions, mentre l'autora del present capítol era la Responsable tècnica del Programa.

5.4 Aproximació al Pla d'Acció del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania 2007-2011 i al seu Catàleg de Serveis²⁸

El Pla d'Acció del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania és el document que recull els objectius conjuntament amb les propostes d'actuació que s'ha considerat que han de permetre assolir-los en el termini de temps que s'ha estimat (en el cas de Sant Boi, el Pla d'Acció vigent té com horitzó temporal d'actuació els anys 2007-2011).

Aquest pla està estructurat en 6 eixos, 22 àmbits, 68 objectius genèrics i 149 objectius específics o accions concretes a realitzar. El document íntegre contempla per a cadascun dels eixos una definició i, a més, tantes fitxes com àmbits d'actuació s'hi estipulen. Cada fitxa, inclou l'eix d'actuació al que pertany l'àmbit, els objectius generals, els objectius específics i accions que en aquell àmbit concret es proposa de dur a terme, els agents que hi estaran directament implicats –amb els quals s'ha consensuat prèviament el treball a fer–, la relació d'alguns indicadors que permetran avaluar el seu grau d'acompliment, les relacions que pot tenir amb altres plans vigents de l'Ajuntament o d'altres Institucions d'abast supramunicipal, i, finalment, el detall de les aportacions que hi han fet les entitats de la Comissió de Participació Ciutadana de Nova Ciutadania.

Els sis eixos del Pla guarden relació directa amb el procés d'assentament de les persones nouvingudes a la vila i, en conseqüència, amb l'evolució prevista de les seves necessitats. Així, el primer eix, *Recepció i Acol·lida*, està pensat bàsicament per atendre les necessitats quan arriben a la ciutat, tant si finalment s'hi queden a viure com si no.

Els eixos segon –*Educació per a la diversitat*– i tercer –*Altres recursos comunitaris bàsics*–, preveuen que aquelles persones que decideixen establir a Sant Boi la seva residència puguin accedir a un seguit de recursos i serveis que s'han considerat bàsics i com a tals es vol garantir que hi puguin accedir i en puguin fer ús tots els residents a la vila. És el cas de serveis com l'educació (obligatòria), l'educació permanent (per a persones adultes), l'aprenentatge de la llengua, els serveis socials, la salut pública, l'habitatge i el treball, i també, de l'accés al lleure, els esports, l'art i la cultura.

L'eix quart, *Atenció a col·lectius específics*, comparteix esperit amb els dos anteriors, però pretén tenir present que hi ha alguns col·lectius de residents que tenen majors dificultats que d'altres per poder gaudir dels recursos i serveis que hi ha al territori. S'han considerat que cal vetllar de manera especial perquè aquests col·lectius també puguin accedir-hi i emprar-los.

Un cop assolides les necessitats bàsiques, els individus també volen veure satisfetes necessitats socials²⁹. En aquest sentit, el Pla d'Acció del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania de Sant Boi contempla que un cop garantit l'accés als recursos comunitaris bàsics, les persones també voldran –i han de poder– participar de la nova societat que els envolta, i ho voldran fer tant compartint espais amb els seus nous veïns, com compartint les seves vivències amb aquestes altres persones. Aquesta és la missió de les accions que es proposen a l'eix 5, *Convivència i Cooperació*.

²⁸ Les informacions que apareixen sobre el Pla d'Acció del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania s'han extret fonamentalment dels documents exposats a l'equip tècnic de l'Àrea d'Acció Ciutadana i, posteriorment, a la resta de tècnics i polítics de l'Ajuntament, així com dels enriquidors continguts d'aquestes sessions; i les relatives al seu Catàleg de Serveis del que es va esposar a l'Espai de Reflexió i Formació de l'Àrea d'Acció Ciutadana, el 13 de juny de 2007, i també, de les converses amb l'equip tècnic i polític del programa en aquells moments i en l'etapa actual.

²⁹ Pot consultar-se per ampliar aquest tipus de raonaments els treballs i estudis sobre l'evolució de les necessitats en les persones (tant a mesura que la persona va canviant i transformant-se amb el temps, com a mesura que les necessitats de tipus més elementals es van satisfent i en van aparèixer d'altres cada cop més complexes). Per exemple, l'estudi de la Piràmide de Necessitats de Maslow.

El darrer eix, queda al marge del que són pròpiament les necessitats individuals de les persones que arriben a la ciutat, però es considera una eina fonamental per poder gestionar adequadament la diversitat i garantir l'adequació de la política local a una realitat en constant procés de canvi. Aquest eix, *Prospecció, gestió de dades i comunicació*, contempla, per tant, l'objectiu de garantir que es disposi d'instruments que permetin un coneixement complert i actualitzat de la realitat local i dels elements i realitats que més directament hi poden influir, que permetin valorar i adequar la gestió de manera que es pugui assegurar la seva eficàcia i eficiència i, també, que es faci un correcte ús i difusió dels coneixements de que es disposi.

A continuació s'exposa de manera sintètica, la definició de cadascun d'aquests sis eixos d'actuació i, també, els àmbits que inclouen i les principals actuacions que s'estan duent a la pràctica en cadascun d'ells³⁰.

a. Eix d'Actuació 1: Recepció i Acol·lida

L'existència i necessitat d'aquest eix parteix de la consideració que l'accés a la informació, la comunicació i el registre són alguns dels elements clau a l'hora de garantir una integració exitosa de la població nouvinguda. També contempla que, en funció de les pròpies característiques, les persones nouvingudes poden menester, sobretot en les primeres fases d'acomodació al municipi, i des d'una perspectiva de temporalitat, alguns serveis específics – sobretot, de cara a informació jurídica, laboral o bé, de cara a poder interactuar amb els professionals locals i també amb la resta de la comunitat-.

Els àmbits en què s'estructura aquest eix d'actuació són tres:

Àmbit 1.1. Acol·liment i registre

Àmbit 1.2. Atenció específica per a persones nouvingudes

Àmbit 1.3. Traducció i interpretació

Les actuacions que contempla l'actual Catàleg de Serveis del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania en relació a aquest eix són:

- Informació bàsica d'acolliment per a persones nouvingudes (relació de recursos i serveis, tríptics explicatius dels serveis, explicació dels circuits, manual d'acollida, sessions de benvinguda a la comunitat, etc.).
- Servei d'informació i assessorament jurídicolaboral (servei que en hores preconcertades atén les consultes individuals de persones nouvingudes en relació als àmbits jurídic i laboral, i també ofereix algunes sessions per a grups per exposar les principals realitats i canvis en aquestes temàtiques).
- Servei d'interpret i traducció (servei que s'ofereix als professionals locals que ho consideren imprescindible per poder atendre adequadament a les persones nouvingudes amb qui han de treballar, entrevistar-se, etc.).
- Definició d'un servei integral de recepció, acollida i assessorament a persones nouvingudes (servei que ha d'incloure i considerar els diferents recursos i serveis que es duen a terme des de l'equip per a persones nouvingudes i també des de la resta de tècnics locals, els protocols per emprar-los, els circuits de derivació, etc., per afavorir un millor coneixement i coordinació entre els professionals, un millor assessorament a les persones que poden haver d'emprar-los, i una millor gestió i supervisió per part de l'equip tècnic del programa sobre el seu funcionament, eficiència i eficàcia en funció dels objectius i prioritats fixats).

³⁰ La informació completa sobre els eixos i àmbits d'actuació del Pla d'Acció 2007-2011 del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania de Sant Boi de Llobregat pot consultar-se al cd que s'ha distribuït sobre els continguts del mateix i que es cita a la bibliografia final d'aquest capítol. Es preveu que ben aviat també sigui consultable *online* a través de la web de l'Ajuntament: <http://www.santboi.cat>.

D'aquests serveis cal destacar la utilitat que tenen per als nouvinguts, des que fa anys es van posar en marxa, tant el servei de traducció i intèrpret i el servei d'informació i assessorament jurídic i laboral. I, d'altra banda, l'esforç que s'ha fet sobretot recentment per editar material informatiu específic i multilingüe sobre els recursos i serveis que ofereix el programa i per facilitar-ne la seva difusió a través de la web de l'Ajuntament, així com, per definir un servei integral de recepció i acollida a nivell local.

b. Eix d'Actuació 2: Educació per a la diversitat

Aquest eix contempla l'educació des d'un punt de vista ampli: tot allò que fem, sentim, veiem al nostre voltant, dia a dia, ens està ensenyant allò que està bé i allò que no està bé, el que cal fer i el que no, i com s'ha de procedir si es volen canviar les coses. Aquests coneixements són bàsics per poder interactuar en societat i, per tant, ho són pels nous santboians i santboianes per saber com han de funcionar en aquesta ciutat i conseqüentment, per poder-s'hi integrar. És fonamental, també, que tots els agents socials en siguin conscients, perquè d'aquesta manera veuran la importància que té la seva relació diària amb la resta de vilatans/anes.

És per això, que s'han inclòs en aquest eix tant l'educació formal (obligatòria), com l'educació per a persones adultes (majors de setze anys) i, també les esferes del lleure, els esports, l'art i la cultura. En aquests àmbits, les persones nouvingudes reben molta informació i alhora són àmbits en què la interacció es dona de manera natural. Amb el foment d'actituds de respecte i tolerància i de la participació de tots els col·lectius en aquests àmbits, l'apropament a l'altre és torna senzill i alhora pot ser molt educatiu.

L'eix també inclou un àmbit específic d'aprenentatge de la llengua ja que, en diversos col·lectius de persones nouvingudes a la vila, el desconeixement de la llengua i cultura autòctones són un element força limitador a l'hora de garantir l'autonomia, la integració i fins i tot la promoció.

Els àmbits en què s'estructura aquest segon eix d'actuació són quatre:

Àmbit 2.1. Educació

Àmbit 2.2. Formació de persones adultes

Àmbit 2.3. Aprenentatge de la llengua

Àmbit 2.4. Lleure, esports, art i cultura

En relació a aquests àmbits, l'equip de Nova Ciutadania de Sant Boi està fomentant les següents actuacions:

- Cursos d'acolliment lingüístic i coneixement de l'entorn (cursos molt bàsics d'introducció a la llengua catalana i a l'entorn santboià).
- Cursos de capacitat i millora lingüística en català (cursos que pretenen aconseguir que els alumnes aconseguixin millorar suficientment el seu nivell de coneixements de llengua catalana i, per la seva aplicabilitat, també, de l'entorn immediat).
- Cursos de capacitat i millora lingüística en castellà (cursos amb l'objectiu d'aconseguir que els alumnes millorin suficientment el seu nivell de coneixements de llengua castellana i, per la seva aplicabilitat, també, de l'entorn immediat).
- Cursos específics sobre àmbits temàtics clau (educació, sanitat, treball, llei estrangera, drogodependències, cultura viària, etc.). Son cursos que pretenen aconseguir millorar el coneixement entre les persones nouvingudes del funcionament d'aquests serveis a Catalunya i a Sant Boi en particular. També pretenen posar de relleu les principals necessitats que en cadascun d'ells presenta la població nouvinguda a la vila i en quina mesura els serveis actuals permeten o no satisfer-les).
- Participació en la dinàmica cultural, esportiva i festiva local (es vol fomentar la participació de les persones nouvingudes a les activitats de la vila).

- Foment del coneixement de la diversitat al món actual (són activitats que volen fomentar el coneixement de la diversitat de les societats actuals en general i a Sant Boi en particular, i fomentar la interacció, el coneixement mutu, i que consolidació de la cultura del diàleg, el respecte i la tolerància).

c. Eix d'Actuació 3: Altres recursos comunitaris bàsics

El fet que hagi anat increment la diversitat dels residents a la vila, amb la presència de persones amb perfils sociodemogràfics i culturals diferents, fa que s'hagi considerat necessari que un dels objectius bàsics del programa sigui garantir les seves possibilitats d'accedir i usar un seguit de recursos i serveis que la comunitat entén bàsics i, també, que aquests puguin gestionar-se contemplant aquesta realitat social cada vegada més diversa i plural i, per tant, de manera que s'hi adeqüin. A banda de l'Educació –contemplada en l'eix segon-, els altres recursos comunitaris considerats bàsics són els que recullen els quatre àmbits d'aquest eix:

Àmbit 3.1. Serveis Socials

Àmbit 3.2. Salut pública

Àmbit 3.3. Habitatge

Àmbit 3.4. Treball

En relació a aquests àmbits de treball, les accions concretes que l'equip de Nova Ciutadania de Sant Boi està duent a terme són:

- Foment del coneixement de la xarxa de recursos de serveis socials.
- Foment del coneixement de la xarxa de recursos sanitaris i en especial, de la Tarja Sanitària Individual, dels centres sanitaris i dels hàbits sanitaris.
- Informes d'arrelament (document conforme es considera provat que el sol·licitant compleix els requeriments establerts pel Ministerio del Interior per tal de poder demanar permís de residència per arrelament).
- Informes de suficiència d'habitatge per al reagrupament (document on s'explicita la documentació aportada per la persona i les dades del padró i, en segons aquestes, si es considera o no que disposa d'un habitatge adient per a dur a terme el reagrupament familiar que demanda).
- Foment del coneixement dels drets i deures laborals entre treballadors i empresaris.
- Foment de la participació de les persones nouvingudes en cursos de capacitació i inserció laboral.

Tot i l'amplitud d'accions actualment incloses al catàleg en referència a aquest tercer eix, cal dir que la seva incorporació és força recent –en relació sobretot a salut pública i treball- i, per tant, el seu abast i impacte sobre la nova ciutadania és encara molt limitat. Al contrari que en el cas dels informes d'arrelament i els de suficiència d'habitatge per al reagrupament, on s'han concentrat la majoria d'esforços municipals, i dels que sí es pot constatar una gran incidència, i consignar que s'han prioritzat que s'atengués adequadament una demanda que cada dia ha estat més àmplia i complexa.

d. Eix d'Actuació 4: Atenció a col·lectius específics

Hi ha alguns col·lectius que tenen més dificultats que el conjunt per poder accedir als béns i serveis comunitaris bàsics i/o a l'hora d'emprar-los amb normalitat. Per això el Programa incorpora un eix d'actuació que contempla i reforça que se'ls tingui present i es vetlli per la seva igualtat de condicions. Aquesta consideració és especialment important quan es tracta de persones nouvingudes, perquè aquesta condició els sol suposar una dificultat addicional. El Pla d'Acció contempla accions per a cinc col·lectius específics:

Àmbit 4.1. Dones

Àmbit 4.2. Infància i Adolescència

*Àmbit 4.3. Joventut**Àmbit 4.4. Persones amb discapacitat**Àmbit 4.5. Gent gran*

En relació a aquests àmbits, les actuacions fomentades des de l'àmbit són:

- Capacitació i foment de l'autonomia per a les dones nouvingudes.
- Foment de l'acompanyament en la (re)inserció sociolaboral de persones nouvingudes, sobretot dones i joves procedents del reagrupament.
- Foment del coneixement de la infància, adolescència i joventut nouvinguda i dels recursos locals al seu abast.
- Foment de la participació d'infants, adolescents i joves en activitats esportives, culturals i d'activitats diverses en el temps de lleure.

Com en l'eix anterior, hi ha una diferència important en el desenvolupament de les actuacions dutes a terme i en el seu impacte, destacant en aquest cas sobretot la utilitat i la incidència dels cursos de capacitació i foment de l'autonomia de les dones, que ja fa anys que funcionen, i els orientats a la (re)inserció laboral o bé a infància i adolescència nouvinguda, que estan en una fase força més recent i experimental a la ciutat.

e. Eix d'Actuació 5: Convivència i Cooperació

Configurar una xarxa social potent i aconseguir que les persones s'identifiquin amb el seu entorn immediat de manera positiva, ajuda a fomentar una bona convivència, i un sentit de pertinença i d'identitat compartit. És per això que el Pla fomenta que l'Administració local vetlli per afavorir els lligams socials i també amb el barri i l'entorn immediat de residència, així com per posar a l'abast de la societat eines de mediació i diàleg que permetin la prevenció i la resolució de conflictes a través d'aquests mitjans. També fomenta que es vetlli per un correcte i ampli coneixement de les normes bàsiques d'ús i manteniment dels espais públics, i que s'adoptin actituds de cooperació i solidaritat.

Els quatre àmbits que contempla aquest eix són els següents:

*Àmbit 5.1. Civisme i mediació**Àmbit 5.2. Associacionisme**Àmbit 4.3. Cooperació i solidaritat**Àmbit 5.4. Espai públic*

En aquests àmbits les principals activitats que s'estan impulsant des de l'àmbit de Nova Ciutadania són:

- Fomentar el coneixement i ús dels instruments mediació i diàleg que els ciutadans de Sant Boi tenen al seu abast i de la participació al catàleg de mesures alternatives.
- Foment de l'activitat i la corresponsabilitat en la gestió de la diversitat de les entitats que treballen amb o per a la població nouvinguda.
- Suport a projectes encaminats a millorar les condicions de vida de la població nouvinguda – a Sant Boi, en els seus llocs d'origen-.
- Foment del coneixement de les normes que regulen els espais públics.
- Activitats de dinamització comunitària per fomentar el coneixement mutu i la relació entre persones de diferents creences, orígens i cultures (Dinar intercultural, Festa Major, Portes obertes de la Mesquita Omar Ibn El Khattab, Barreiant, Fira de la Puríssima, Dia de l'immigrant, etc.).
- Formació sobre multiculturalitat, des d'una perspectiva tant teòrica com aplicada al propi context local.

D'aquestes actuacions val a dir que els principals esforços municipal s'han centrat en les activitats de dinamització comunitària, sobretot en els tres moments clau a la vida de la ciutat:

(La Festa Major –al maig-, El Barreiant –a l'octubre i la Fira de la Puríssima –al desembre-) i en vetllar per un apropament i suport real i creixent al teixit associatiu que treballa amb i per la població nouvinguda a la ciutat. La resta han estat sobretot actuacions liderades des d'altres àmbits municipals o per altres agents locals.

f. Eix d'Actuació 6: Prospecció, Gestió de Dades i Comunicació

Per gestionar de manera eficient i eficaç en un context de constant canvi, calen instruments que garanteixin un coneixement adequat, suficient i actualitzat de la realitat. També és necessari poder avaluar periòdicament el treball que s'està fent, i veure si és o no adequat i si permet assolir o no els resultats desitjats. Per aquests dos motius és va considerar imprescindible que el Programa Municipal de Nova Ciutadania, com els altres vuit Programes Transversals, contemplin un eix que garanteixi aquestes necessitats. I, també, la necessitat que es faci un bon ús, d'aquesta informació sobre l'entorn i sobre la pròpia gestió que es vagi generant.

Els dos àmbits compresos en aquest eix són:

Àmbit 6.1. Prospecció i gestió de dades: observatori

Àmbit 6.2. Estratègies comunicatives sobre Nova Ciutadania

Les principals actuacions que s'estan duent a terme en relació a aquest eix són les següents:

- Definició d'una base de dades de gestió del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania i el seu catàleg de serveis.
- Definició d'un seguit d'indicadors bàsics per avaluar els nivells de gestió, d'eficiència i d'impacte del programa, en les dimensions político-organitzativa –canvis en la pròpia organització, en l'Ajuntament-, participativa –canvis en el conjunt d'agents que col·laboren amb els tècnics municipals en la seva definició i execució- i socioeconòmica –canvis en el conjunt de la societat santboiana-³¹.
- Fomentar la coordinació amb les persones i institucions que disposen de dades sobre la realitat local i supramunicipal per garantir la disposició de dades suficients, comparables i actuals sobre la realitat social i el seu procés de transformació constant.
- Fomentar estratègies informatives innovadores i adequades al col·lectiu diana, atès que els canvis en la tipologia de persones nouvingudes i en el conjunt de ciutadans i els seus hàbits (*online*, multilingüe, noves tecnologies de la informació, etc.) fan que les estratègies que convencionalment i recentment s'han emprat puguin no ser les més idònies.
- Fomentar un seguiment i millora continuats de la gestió local i de la gestió de la diversitat
- Fomentar la participació i la cogestió en les polítiques de diversitat.

En relació a aquest eix i les propostes en marxa, es pot corroborar que s'ha avançat força en l'àmbit més teòric de definició d'indicadors i de com gestionar i processar la informació sobre els usuaris i serveis del programa, cosa que permetrà millorar en breu la gestió d'aquest àmbit i que la resta de polítiques locals puguin incorporar en major mesura la perspectiva de la diversitat. Però, s'ha avançat de manera molt més escassa en relació a la coordinació de cara a compartir informació amb altres tècnics, agents i institucions, i també, sobre estratègies informatives adequades per arribar i incidir en el col·lectiu de persones nouvingudes des de l'administració local.

³¹ En el procés de definició de variables i indicadors ha estat fonamental el treball en equip, tant del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania, com amb la resta de tècnics locals especialment els de l'Àrea d'Acció Ciutadana sota el liderat de Ramon Mora, com també el dels equips tècnics de l'Àrea de Diversitat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, de la Secretaria d'Immigració i de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques de la Universitat Autònoma de Barcelona (IGOP).

6. Conclusions

Sant Boi de Llobregat és un municipi de la província de Barcelona, que durant els darrers anys ha vist créixer tant el volum de residents, com canviar la seva composició. Ha incrementat de manera significativa el nombre de persones residents –en total 81.127, amb dades de 2007 - i sobretot d'aquells que provenen de l'estranger –que tanmateix encara suposen avui en dia poc més del 8% de la població-, s'ha ampliat considerablement el nombre de nacionalitats i s'ha alterat l'estructura d'edats i sexe del municipi –rejoventint-se i masculinitzant-se.

Els seus sis districtes, amb característiques diferenciades de població, extensió, mercat immobiliari i activitat econòmica i laboral, han acollit de manera diferent –volum i intensitat- la gent estrangera que s'ha anat instal·lant a la ciutat.

Els 6.667 estrangers residents a la vila l'any 2007 han anat sobretot a residir als districtes de Marianao-Can Paulet (30,81%), Barri Centre (19,90%), Els Vinyets-Molí Vell (17,77%) i Ciutat Cooperativa-Molí Nou (16,62%), i han optat en força menor mesura pels districtes de Casablanca (8,91%) i Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles (5,98%), d'altra banda, dos dels districtes més empobrits, mal comunicats i allunyats del centre històric de la vila.

El pes de la població estrangera sobre el conjunt de residents a cada districte també ha estat divers essent justament els dos districtes amb major volum poblacional, aquells en què aquest ha estat menor. Així, mentre el percentatge d'estrangers supera la mitjana a la ciutat als districtes de Ciutat Cooperativa-Molí Nou (11,63%), Casablanca (10,62%), Barri Centre (9,47%) i Camps Blancs-Els Canons-Les Orioles (8,49%), no hi arriba a cap dels dos més poblats –Els Vinyets-Molí Vell (7,55%) i Marianao-Can Paulet (6,50%).

L'anàlisi de la distribució arreu del territori segons nacionalitat també evidencia diferències en la ubicació residencial dels estrangers empadronats a Sant Boi de Llobregat. I el fet que la gent amb diferents nacionalitats presenti perfils heterogenis (edat, sexe, coneixement d'idiomes, etc.) indica que el seu impacte sociodemogràfic i cultural serà també distint.

Donat que està canviant el volum i el perfil dels administrats a la ciutat –s'està rejoventint i masculinitzant, està arribant gent sense coneixements de català o castellà ni tant sols elemental, sense coneixements del sistema de prestacions i benestar social, del sistema educatiu o del sistema sanitari català, i també gent sense autonomia econòmica ni social, etc.- i que aquesta s'està distribuint de manera desigual en el conjunt del territori municipal, és lògic esperar que això tingui repercussions en la definició i gestió d'una política local que vulgui garantir la seva eficiència i eficàcia, que vetlli per tal que tots els residents a la vila puguin accedir a unes mínimes condicions de vida, i que aposti per una ciutat cohesionada i equilibrada.

L'article no analitza el conjunt de la política local sinó, simplement, aquella orientada específicament a les persones nouvingudes a la ciutat. En aquest sentit exposa quin ha estat el procés que ha portat a l'establiment de les bases teòriques i pràctiques d'actuació en aquest àmbit, així com els principals objectius i eixos estratègics que a través d'aquest procediment de diàleg i consens s'han pactat.

En relació als principis bàsics que han orientat aquesta gestió, se'n destaquen tres: (1) Una clara voluntat de diàleg i consens amb tots els agents socials a l'hora de (re)pensar el model de societat en què es vol viure i que ha de ser per a tots i totes i de tots i totes, encara que això suposi a voltes costos a nivell del temps necessari per aconseguir poder actuar. (2) La voluntat d'assumir el model de democràcia multicultural i amb ell el respecte irrenunciable als drets humans, els valors i pràctiques democràtiques, el respecte a la llei i a l'estat de dret, i a la diferència cultural. Cosa que suposa haver de transmetre aquests valors a totes les persones

que esdevinguin veïnes de la ciutat i fer que la seva conducta hagi de ser-hi respectuosa. (3) La consideració del canvi de necessitats a mesura que el pas del temps transforma les característiques tant individuals com de les llars i amb elles les seves capacitats d'adaptació i funcionament al nou entorn de vida i, així, les seves principals demandes a l'administració local. I, per tant, la necessitat de conèixer l'estadi del procés d'assentament en què es troba cada resident a la comunitat i, alhora, el moment en què es troba del seu propi cicle vital; qüestions força complicades quan les xifres estadístiques sovint no recullen el moment real de l'arribada i no en tots els casos el procés d'assentament té uns mateixos ritmes ni durada.

En relació al moment d'arribada a la ciutat, destaca que la majoria de les persones estrangeres residents han arribat els darrers anys -segons les dades un 65% durant els últims tres anys-. Fet que suposa que les seves principals necessitats estan molt relacionades amb demandes als serveis de recepció i d'acollida. Àmbits en què justament s'ha decidit centrar i prioritzar l'actuació local des de l'aprovació del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania el febrer de 2007, i que guarden gran relació amb els seus grans objectius.

De fet, els grans objectius del programa s'encaminen especialment a (1) Garantir informació bàsica sobre el context local a les persones nouvingudes. (2) Garantir el seu accés i ús normalitzat als serveis i recursos bàsics i (3) promoure la seva integració i participació a la vida social del municipi. D'altra banda, també volen (4) fomentar la coordinació i coneixement i col·laboració entre els diferents agents locals que treballen amb i per la població nouvinguda i (5) afavorir la implicació i corresponsabilització de tots els agents socials i ciutadans en la consolidació d'un model de societat cohesionada i pròspera.

Els seus objectius estratègics i específics o accions giren al voltant de sis eixos principals: Eix 1: Recepció i Acollida; Eix 2: Educació per la diversitat; Eix 3: Altres recursos comunitaris bàsics; Eix 4: Atenció a col·lectius específics; Eix 5: Convivència i Cooperació, i Eix 6: Prospecció, gestió de dades i comunicació.

I és justament entorn d'aquests grans eixos que també s'han anat encaixant les actuacions i serveis definits per a persones nouvingudes a la ciutat que es realitzaven prèviament a l'elaboració del Programa i també, els nous que s'han anat creant i que, donada la joventesa del Programa i del Pla d'Acció aprovats s'han centrat especialment en el desenvolupament i aprofundiment de les actuacions previstes i consensuades per als eixos primer i sisè, tot i que han anat intentant cobrir, també, les principals necessitats detectades en els restants.

Arribats aquí no em puc estar de valorar el treball realitzat en l'àmbit de la Nova Ciutadania durant aquests dos últims anys, ja que crec que cal destacar que ha estat força i de força qualitat. I ho penso sobretot en base al que han estat tres dels principals reptes i èxits simultanis d'aquesta etapa:

Primer: S'ha aconseguit definir i difondre, i de manera consensuada i coparticipada amb la resta d'agents socials, econòmics i polítics, el marc teòric de base per a la gestió de la diversitat en l'àmbit local, i també els eixos de treball i les actuacions que en l'horitzó temporal 2007-2011 es volen dur a terme a la ciutat. I s'han establert circuits clars d'actuació i de derivació, s'han començat a definir i emprar sistemes d'emmagatzemament i processament de dades que permeten tenir informació tant sobre els serveis com sobre els administrats, s'ha enfortit la xarxa d'agents locals i supramunicipals amb què es col·labora en la gestió de la diversitat, i s'ha actualitzat el diagnòstic sobre la realitat –població, entitats, recursos, serveis...- amb dades molt més completes i actualitzades sobre la realitat de les que s'havien tingut mai..

Segon: No només s'ha mantingut sinó que a més a més s'ha millorat –més serveis, més qualitat, més adaptats a la nova realitat- la prestació de serveis que prèviament s'oferien –directament o amb la supervisió de l'equip de nova ciutadania-. Entre aquets recursos cal

destacar els cursos de capacització lingüística i coneixement de l'entorn en català i en castellà, els cursos de foment de l'autonomia de les dones nouvingudes, el servei de traducció i interpretació per a professionals, les d'activitats de foment de la convivència i el coneixement mutu i la sensibilització entorn de l'essència plural i diversa de les noves societats, i els informes d'arrelament. I val a dir que el manteniment de la prestació i la qualitat d'aquests serveis ha hagut que superar el repte d'un creixement notable de les seves demandes i d'un augment de la seva complexitat a mesura que la població santboiana creixia i era cada cop més heterogènia.

Tercer: S'han anat incorporant nous serveis al catàleg de serveis de l'àmbit, fruit de les noves necessitats i demandes socials, del treball conjunt amb nous agents i tècnics locals, i de la lluita diària per fer la gestió de la diversitat cada dia més eficient per garantir condicions de vida a tots els administrats. Entre ells, durant aquest breu període: la incorporació al catàleg de serveis de nova ciutadania dels informes de suficiència d'habitatge per al reagrupament, l'inici de la realització de sessions informatives sobre àmbits temàtics clau com els objectius i continguts bàsics del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania i el seu Pla d'Acció 2007-2011, sobre el Catàleg de Serveis del programa, sobre l'àmbit jurídicolaboral, sobre canvis en els àmbits sanitaris, educatiu, o dels serveis socials, o sobre necessitats específiques d'educació viària, per exemple.

I crec que cal dir que haver aconseguit dur a terme simultàniament aquests reptes i haver-ho fet amb èxit és encara més meritori quan es tenen en compte les adversitats i la manca de mitjans -especialment municipals- que ha calgut afrontar en el camí. Per això, vull destacar i posar en valor l'entrega i esforç dels professionals de l'àmbit de Nova Ciutadania i d'un teixit associatiu molt dinàmic i emprenedor que ha lluitat per cobrir bona part de les mancances que l'àmbit municipal no arriba a assumir, i el suport econòmic però també emocional i intel·lectual que s'ha rebut tant de l'Àrea de Diversitat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona com de la Secretaria d'Immigració de la Generalitat de Catalunya.

També vull posar en valor l'esforç que simultàniament s'ha estat duent a terme a l'administració local, de transformació d'estructures per adaptar-la a la nova realitat, potenciant la necessitat de gestionar localment des d'una perspectiva transversal real que permeti recuperar l'individu i les seves necessitats com objectiu bàsic de la gestió local. Tot i que això suposa que algunes decisions i actuacions triguin més temps a poder ser assolides i consensuades i, també, tot i que l'evidència mostra que no tots els departaments, àrees i persones estan igualment sensibilitzades ni capacitades per assumir aquest canvi de mentalitat. Però alhora és important remarcar que els canvis recents en l'organització que aquest procés suposa també han tingut efectes sobre el ritme de treball i els avenços reals que s'han pogut materialitzar en diferents àmbits que s'han vist afectat per canvis més profunds que altres, per períodes sense referents clars, etc.

També cal remarcar que tot i els avenços durant aquest període s'ha posat en evidència que el model plantejat és un bon model, però que sense més recursos difícilment es podrà executar de manera satisfactòria tot allò que s'ha estipulat. Així, les necessitats a cobrir han anat incrementant tant en nombre com en complexitat i les actuacions que s'han posat en marxa són encara una part molt petita de totes les que es van decidir i consensuar en el Pla d'Acció 2007-2011 i s'han inclòs en l'actual Pla d'Actuació Municipal. Per això, continuar amb èxit la missió començada suposar necessàriament poder disposar de més recursos humans i també econòmics, recursos que, de moment, no estan en absolut garantits, i menys encara amb el context de restricció que es planteja de manera immediata i prioritats municipals que no semblen tenir com un dels focus d'interès a prioritzar l'àmbit que aquí s'ha analitzat.

També cal poder disposar de sistemes d'informació adequats i suficients i actualitzats que permetin conèixer els canvis -legals, jurídics, socials, econòmics, etc.- que es vagin donant i

que poden definir noves oportunitats i alhora nous factors de vulnerabilitat i, per tant, canvis en les principals demandes i necessitats que caldrà d'afrontar.

I és fonamental que s'ampliï la xarxa de referents implicats en la gestió de la diversitat. I en aquest sentit esdevé fonamental continuar impulsant la transversalitat a fons dins de l'Ajuntament, perquè els nous residents siguin cada vegada menys cosa només de l'àmbit de Nova Ciutadania. Però també cal impulsar-la envers actors de fora de l'Ajuntament i de fora del municipi, la que la gestió de la diversitat és, com s'ha vist, un àmbit que depassa les fronteres de l'administració municipal i també els mateixos territoris de municipis i comunitats.

Amb tot, també cal tenir present que caldrà aprofundir en els serveis creats i vetllar perquè dia a dia siguin igual o més eficients que quan es van crear –tot i l'increment de necessitats i de complexitat que s'hi està registrant-, i cal poder crear-ne de nous que tot i haver-se considerat necessaris i haver-se consensuat encara no s'han pogut desenvolupar -per manca de recursos o per la jovesa del programa, etc.-, i cal esperar que en calgui crear de nous a mesura que el col·lectiu de persones a atendre variï el seu perfil i les seves demandes a la societat i, per tant, n'apareguin de noves o de diferents a les que tradicionalment s'hagin atès.

I cal tenir present que tot això caldrà fer-ho, a més a més, en un moment en que el context a curt i mitjà termini apunta a què hi haurà cada vegada un major risc individual i social d'exclusió, de pobresa, de marginalitat, i uns recursos creixentment limitats per poder afrontar les necessitats que deriven del manteniment de l'estat del benestar creat.

Per tot plegat, vull acabar instant a què siguem conscients que per bé que s'hagi fet a Sant Boi–i en tants d'altres municipis en què s'han seguit processos similars- en l'àmbit de la gestió de la diversitat, sols s'està al principi d'un camí on encara queda molt de tros a recórrer i on és cabdal l'aprenentatge a partir de les experiències d'altres que puguin haver viscut processos similars abans i el compartir i assumir col·lectivament el treball a fer, on cal prioritzar i invertir recursos per tal de poder obtenir efectivament resultats, on cal ser conscients que els resultats no sempre són immediats, i on del paper que tots i cadascun de nosaltres adoptem dependrà que es pugui garantir que l'estat del benestar pel que s'ha estat treballant i s'ha anat aconseguint durant anys i anys no vagi a menys. I, per això, el meu desig: Molta sort per tots aquells que com jo creieu i entreu en la lluita per un món més amable, més just i més digne per a tots i totes!

Bibliografía

AJA, Eliseo i NADAL, Mònica (Ed.) *La immigració a Catalunya avui. Anuari 2002*, Barcelona, Editorial Mediterrània, Col·lecció Polítiques nº 36, 2003.

AJA, Eliseo i NADAL, Mònica (Dir.) *La immigració a Catalunya avui. Anuari 2003*. Barcelona, Editorial Mediterrània, Col·lecció Polítiques nº 41, 2004.

AUBARELL, Gemma (Dir.) *Gestionar la diversitat. Reflexions i experiències sobre les polítiques d'immigració a Catalunya*. Barcelona, Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed.), 2003.

CONSORCI de Recursos per la Integració de la Diversitat (CRID) *Elements per a una actuació municipal de recepció i acollida d'immigrants*. Barcelona, CRID, Col·lecció Materials, 2004.

BAUMAN, Zygmunt. *Modernidad líquida*. El Salvador, Fondo de cultura económica de Argentina S.A., 2006.

CIDOB i Diputació de Barcelona. *Immigració i drets de ciutadania. III seminari d'immigració i Europa*. Barcelona, Colección Monografías, Fundació CIDOB, 2006.

CIDOB i Diputació de Barcelona. *Immigració i govern local. Experiències i reptes, IV Seminari Immigració i Europa*. Barcelona, Colección Monografías, Fundació CIDOB, 2007.

COLOMER, Josep; MONTSERRAT, Isidre i MUR, Rosa. *Base de dades de gestió integral del Catàleg de Serveis del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania*. Sant Boi de Llobregat, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, 2008.

CUADRAS, Antoni (Dir.) i MUR, Rosa (Coord.) *Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari a Catalunya*. Barcelona, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, 2004.

DAZA, Esther i MUR, Rosa. *Proposta del Servei Integral de Recepció, Acollida per a persones Nouvingudes a Sant Boi de Llobregat (SIRAN)*. Sant Boi de Llobregat, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, 2008.

DENGEN, Mònica i GARCÍA, Soledad (Ed.) *La metaciudad: Barcelona. Transformación de una metrópolis*. Barcelona, Anthropos Editorial, 2008.

DIPUTACIÓ de Barcelona. *Informe Dinàmiques de població. Ajuntament Sant Boi de Llobregat*. Informes Diputació-Xarxa Municipis, novembre 2007.

LARIOS, Maria Jesús i NADAL, Mònica (Coords.) *La immigració a Catalunya avui. Anuari 2004*. Barcelona, Editorial Mediterrània, Col·lecció Polítiques nº 47, 2005.

LARIOS, Maria Jesús i NADAL, Mònica (Coords.) *L'estat de la immigració a Catalunya. Anuari 2005*, Volum I: Anàlisi jurídica i sociodemogràfica i II: Recull estadístic i legislatiu. Barcelona, Editorial Mediterrània, Col·lecció Polítiques nº 54, 2006.

LARIOS, Maria Jesús i NADAL, Mònica (Coords.) *L'estat de la immigració a Catalunya. Anuari 2006*, Volum I: Anàlisi jurídica i sociodemogràfica i Volum II: Recull estadístic i legislatiu. Barcelona, Editorial Mediterrània, Col·lecció Polítiques número 58, Barcelona, 2007.

MIR, Josep, *La legislación de Extranjería y la administración local*. Barcelona, Consorci de Recursos per la Integració de la Diversitat (CRID) de la Diputació de Barcelona, 2001.

MORA, Ramon; MORET, Lluïsa i EZPELETA, Tomàs. *La transversalidad como impulsora de mejoras en la Administración Pública en un contexto de desarrollo de un sistema de servicios locales*. Barcelona, Edicions del Serbal, 2006.

MUR, Rosa. *La immigració de problema a fenomen i de fenomen a oportunitat*. A: Migrainfo, (14), 2004.

MUR, Rosa. *Les condicions de vida de la població d'origen no comunitari i els nous reptes que planteja la gestió de la diversitat en la Catalunya d'avui*. A: LARIOS, Maria Jesús i NADAL, Mònica (Coords.) La immigració a Catalunya avui. Anuari 2004. Barcelona, Editorial Mediterrània, Col·lecció Polítiques nº 47, 2005.

MUR, Rosa (Coord.) *La població estrangera d'origen no comunitari a Catalunya. Una aproximació territorial al volum i les característiques sociodemogràfiques bàsiques*. Bellaterra, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona i UPD Recursos per al tractament i articulació de polítiques actives del Servei d'Ocupació de Catalunya, 2005.

MUR, Rosa (Coord.) *Base de dades i sistema d'indicadors multidimensional sobre el nombre, les característiques i les condicions de vida dels estrangers no comunitaris residents a Catalunya*. Bellaterra, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona i UPD Recursos per al tractament i articulació de polítiques actives del Servei d'Ocupació de Catalunya, 2005.

MUR, Rosa (Coord.) *Impacte de la població estrangera d'origen no comunitari sobre les principals variables macroeconòmiques de Catalunya*. Document de treball. Bellaterra, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona i UPD Recursos per al tractament i articulació de polítiques actives del Servei d'Ocupació de Catalunya, 2005.

MUR, Rosa. *Actualització de les dades sociodemogràfiques del diagnòstic del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania*. Sant Boi de Llobregat, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, 2006 i 2007.

MUR, Rosa. *Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania*. Sant Boi de Llobregat, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat amb el suport de la Diputació de Barcelona i del teixit social, polític i econòmic, 2007.

MUR, Rosa. *Pla d'acció del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania 2007-2011*. Sant Boi de Llobregat, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat amb el suport de la Diputació de Barcelona i del teixit social, polític i econòmic, 2007.

MUR, Rosa. *Catàleg de Serveis del Programa Municipal Transversal de Nova Ciutadania 2007-2011*. Sant Boi de Llobregat, Ajuntament de Sant Boi de Llobregat amb el suport del teixit social, polític i econòmic, 2007.

NADAL, Mònica; OLIVERES, Rosa i ALEGRE, Miquel Àngel. *Las actuaciones municipales en Cataluña en el ámbito de la inmigración*, Barcelona, Fundació Carles Pi i Sunyer d'Estudis Autonòmics i Locals, Documents Pi i Sunyer, 16, 2002.

SÍNDIC de Greuges de Catalunya. *Informe extraordinari: La gestió municipal, l'empadronament dels immigrants*. Barcelona, Síndic de Greuges de Catalunya, 2008.

SOLÀ-MORALES, Roser. *La gestió de la immigració en l'àmbit local. Reptes i actuacions*, Barcelona, Fundació Jaume Bofill, Col·lecció Finestra oberta nº 50, 2006.

UNITAT de Promoció i Desenvolupament del Baix Llobregat del Consell Comarcal del Baix Llobregat. *L'estat de la qüestió en polítiques d'immigració*. Sant Feliu de Llobregat, UPD Baix Llobregat, Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya i Fons Social Europeu, 2001.

VALLS, Domingo; CLAPÉS, Jaume i PRATS, Maria, *Condicions de vida de la població d'origen africà i llatinoamericà a la Regió Metropolitana de Barcelona. Una aproximació qualitativa*. Barcelona, Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i Diputació de Barcelona, 1995.

VALLS, Domingo (Dir.) *Efectes de la immigració internacional als municipis de Barcelona. Escenaris prospectius*. Bellaterra Diputació de Barcelona i Centre d'Estudis Demogràfics, 2007.